

L'ESPIRITISME

Tot bon català coneix l'escala de la vida formada pels éssers orgànics que en termes grecs hom en diu l'escala ontobiològica, que és la gradació dels éssers vivents palesada per les lleis hiparxiològiques que, presentant-nos l'esperit cada vegada més separat de la matèria en els graons d'aquesta escala, ens fa suposar que l'ésser neix vegetal, mor i neix protozoari, mor i neix animal, mor i neix home i mor i neix àngel o esperit pur. L'esperit per arribar a àngel puja pels quatre graons orgànics.

Els espiritistes que no admeten aquesta escala, que pot ésser anomenada l'escala de la ciència catalana, perquè va ésser prevista pel seu gloriós fundador Ramon Llull i pel seu també gloriós continuador Ramon Sibiuda, que és la que com saben els nostres lectors ens serveix de segell per als sobres, cartes i targes, admeten en canvi, com nosaltres, la supervivència de l'esperit en una vida després d'aquesta. L'espiritisme, com la teosofia i el platonisme, ultra la metempsicosi, no sols admet la postexistència, sinó la preexistència de l'esperit, o sigui el que en grec en podríem dir la protohipàrxia psíquica, però per a l'espiritisme com per a l'espiritualisme catòlic, el vegetal, el protozoari i l'animal no participen de la substància espiritual que aquestes escoles consideren tan sols pròpia de l'home i de l'àngel o esperit pur, o de l'esperit impur de l'espiritisme admet en l'altra vida. Així com aquestes escoles neguen l'escala de la ciència catalana, no per cap motiu científic, sinó senzillament perquè encara no s'hi han fixat, per la senzilla raó que no s'han dedicat a estudiar l'existència coneguda, com Ramon Llull i Ramon Sibiuda en altres temps i nosaltres ara, nosaltres en principi no neguem l'escala de l'escola espiritista, que va d'aquesta vida a l'altra, ni dintre de la nostra mateixa escala, que és l'única real i positiva que coneixem. Podem molt ben admetre que després del graó humà existeix un graó intermedi entre l'ho-

me i l'àngel que podríem anomenar graó de l'ànima en pena, per les condicions de deficiència en què l'escola espiritista suposa que generalment es troben els esperits dels morts després de la mort, encarnats en una matèria còsmica més fluida que la matèria orgànica que ara ens embolcalla.

Aquesta vida espiritista que l'escola d'origen nord-americà suposa, seria perfectament compatible amb l'escala ontobiològica de la Hiparxiologia. El que hi ha és que ni lògicament no es veu la necessitat de suposar-la, perquè no es desprèn de la gradació coneguda, ni en tenim cap prova. Hom dirà que tampoc tenim cap prova de l'existència futura que els catòlics, els espiritistes i nosaltres admetem, però respondrem que l'escala ontobiològica la suposa lògicament, perquè si veiem que existeix: 1) un ésser com el vegetal que correspon a l'esperit absolutament fusionat amb la matèria, 2) un ésser com el protozoari que comença a donar senyals orgànics de separació espiritual, encara que en un grau mínim, 3) un ésser com l'animal que ja pot arribar a donar tants senyals d'espiritualitat com graus té de animalitat, i 4) un ésser com l'home superant en manifestació espiritual a tots els altres, és lògic que aquesta separació absoluta es faci en l'àngel.

Si l'àngel, ésser absolutament separat de la matèria, és el *pendant* del vegetal, ésser absolutament fusionat amb la matèria, i l'home és el *pendant* del protozoari perquè tot el que l'home té de separació espiritual el protozoari ho té de fusió material i finalment l'animal ocupa el punt central d'aquesta escala perquè és equidistant de l'àngel i de l'home per una part, i del protozoari i del vegetal per l'altra, l'escala que l'escola espiritista ignora queda completa i anar-hi a cercar un graó més no és cercar tres peus al gat, com se sol dir, sinó cinc potes a la taula que ells fan servir manta vegada com instrument fàcil per comunicar amb els esperits que diuen que ocupen aquest graó hipotètic afe-

git a l'escala de la vida, que segons la lògica només té cinc graons. És cert que no hem d'ésser esclaus de la lògica, perquè tot ha de sortir de l'observació i de l'experiència, úniques fonts científiques, però quan la lògica resulta de l'observació i l'experiència, com en el cas de l'escala ontobiològica, aleshores seguir-la és subjectar-se a l'observació i l'experiència, i no seguir-la, allunyar-se'n. Si l'experiència i l'observació confirmessin les hipòtesis de l'espiritisme serien perfectament compatibles amb les lleis que estableix la Hiparxiologia. L'escala, en lloc de cinc graons, en tindria sis.

Però aquesta escola nord-americana té la pretensió d'haver descobert aquest graó *modo experimentale*, ço és, per una sèrie de fets que arriben a l'extrem de posar en comunicació els homes d'aquesta vida amb els de l'altra, per mitjà dels *mèdiums* o d'altres mitjans. No cal que diguem que aquests fets que tenen la pretensió d'ésser reals i positius, no són res més que els successors dels miracles del catolicisme i altres religions, que també tenen la pretensió d'ésser reals i positius. Els fets espiritistes són els miracles de la ciència com els altres eren els miracles de la religió. L'espiritisme ha substituït la superstició religiosa per la superstició científica, Ha aplicat el mètode d'observació i experimentació a la superstició.

Naturalment que ells no els presenten com a miracles, que, segons deien els que hi creien, eren fenòmens sobrenaturals de més enllà de les lleis de la naturalesa, veritables suspensions de la llei natural, sí que els presenten com a fets naturals descoberts per casualitat i portats a l'ordre metodològic per l'observació i l'experiència.

No negarem el principi, com ja hem dit al principi, com tampoc abans de la Hiparxiologia no negàvem el miracle en principi, però si que negarem les conseqüències reals i positives, que ens volen fer passar com a tals, perquè, com en el cas dels miracles, l'observació i l'experiència no n'ha observat ni experimentat mai cap. És clar que els es-

piritistes ens respondran que nosaltres no podem negar el que ells han vist, oït i tocat, però aquest argument també el feien les escoles religioses que admeten el miracle, exigint que hom cregui el que molts asseguren haver vist, oït i tocat com els espiritistes els fenòmens espiritistes. A desgrat d'aquesta afirmació ferma i constant, avui sabem que de miracles ni n'existeixen ni n'han existit mai. Si costa tant d'acabar la superstició científica com va costar d'acabar la religiosa, n'hi ha per a uns quants segles.

Esmentar la llarga llista dels fets que es donen com a certs, no és cap prova, perquè la llista dels miracles essent molt més llarga és igualment falsa. Els fets que hom pugui esmentar com a proves o probabilitats, es troben igualment en la història dels miracles, perquè sempre hi ha fets que impressionen més la fantasia, que ja sabem que en nosaltres com en els animals té més potència que la visió de la realitat. Si la humanitat va poder creure en miracles com la cosa més natural del món, a desgrat de confessar que eren sobrenaturals, és per la potència de la fantasia damunt del sentit real. La possibilitat de l'espiritisme en plena concepció científica, moderna s'explica igualment per la mateixa causa.

Algú ha observat que tots els propagandistes teòrics i pràctics de l'espiritisme, abans de convèncer-se'n, n'eren contraris furiosos. El fet d'ésser un furiós enemic és una invitació al vals de la fantasia. Tots els que tenen l'obsessió contra d'una idea són candidats a professar-la. El cas de Sant Pau és molt freqüent. La mateixa obsessió que hi tenen els porta a voler-ne sortir, i com que per sortir d'una idea fixa és més fàcil llançar-se a la fantasia, que no està condicionada per la realitat, cauen de la part més fantàstica, fugint del pensament que ve condicionat rigorosament per l'exterior. La fantasia és una vàlvula de seguretat contra la pressió interior.

És més fàcil creure en miracles que no creure-hi. Per creure-hi, n'hi ha prou amb la fan-

tasia, i per no creure-hi, cal la intel·ligència. Perquè la fantasia cregui, no hi ha necessitat que el fet existeixi, i perquè la intel·ligència cregui, l'existència del fet és absolutament necessària.

Francesc Pujols

Mirador, 4 de juny de 1936

